

מגמות מחקריות בספרנות העולמית

ד"ר שחף הגפני

המכללה האקדמית גורדון

יו"ר ארגון הספרנים והמידענים בישראל אס"י-אסמ"י

אוניברסיטת חיפה

מכון מופ"ת, תל אביב

תקציר ההרצאה: ככל שהשנים חולפות, אנו נמצאים עמוק יותר ברב-לאומיות ובגלובליזציה ברוב תחומי החיים, וכך גם בספרנות ובמידענות. פה ושם אנו שומעים על הפגנות פוליטיות וכלכליות כנגד הגלובליזציה, אבל בנושאי הספר והמידע יש בעיקר מן החיוב. שיתופי הפעולה הקיימים כיום בשני הנושאים הללו הם ללא ספור וללא גבולות. הספריות נפתחות יותר ויותר כלפי העולם החיצוני ובמינונים רבים: החלפת מידע וזרימתו, רכישות והשאלות בינספרייטיות. הספריות ומרכזי המידע הפכו להיות השגרירים בתחומי הפצת הידע כסוכני תרבות בחינוך, בחברה, ברפואה ובמשפט. כיום אי אפשר להסתגר כיחידה עצמאית ואוטרקית ולטעון, כי " עדיף כך, מכיוון שכך היה נהוג מימים ימימה". העולם והחיים הבינלאומיים הפכו לפתוחים ושקופים יותר. תרמו לכך כמובן המדעים והטכנולוגיות החדשים.

ההרצאה עוסקת בארבעה מעגלים. המעגל הראשון מכיל את האינטרנט, אשר הקפיץ את שירותי המידע בכמה מעלות קדימה. לקטגוריה זאת ניתן להוסיף את מאגרי המידע החינמיים והנרכשים. כיום ניתן להגיע בלחיצת כפתור במחשב או בסמארטפון כמעט לכל מידע אפשרי. לא פעם גם למידע המוגדר כמסווג או כביטחוני. אם בעבר זה היה מתפקידם של העיתונים ושל מרכזי התקשורת הכתובה והמוקרנת לדווח, הרי שכיום זה גם מתפקידם של הספרנים והמידענים. לעזרתם נרתמו גם הארגונים המקצועיים במישור הבינלאומי (IFLA) ובמישורים הלאומיים (ASMI, SLA, LA, ALA).

המעגל השני, שלאחר האינטרנט והגוגל, הגיע עם רשתות חברתיות ומקצועיות כמו ה-LinkedIn, ה-WayN, ה-Facebook והאחרים. רשתות אלו מקשרות כיום ספרנים/מידענים עמיתים מכל קצוות העולם, ואפילו בין מדינות האויב. ספרנית מאשקלון יכולה לקבל טיפים מספרן מעזה מבלי לחצות את הגבול הממשי.

הגל השלישי של שיתופי פעולה בינלאומיים בא לידי ביטוי באמצעות כנסים שנתיים שללהדפיס ברקוד חברות בינלאומיות (דוגמת איגלו של אקס-ליבריס) ולאומיות (מאלי). שם מתקיימים מפגשים אמיתיים ולא וירטואליים בין העמיתים. כך גם לגבי ארגונים סקטוריאליים (דוגמת ארגון הספריות היהודיות) או הספריות הלאומיות. בכלל, הנושא של ספריות לאומיות כזרזים של רב-לאומיות וגלובליזציה תופס תאוצה רבה במאה ה-21.

המעגל המחקרי הרביעי נע סביב התמחויות: יעץ, כתבי עת, ספרות אלקטרונית, ספרות ילדים, מודלים של רכישות, קיטלוג, מיון, מפתוח והנגשה.